

Subiect: Opinie juridică în privința inițiativei de abrogare a art. 307 din Codul penal;

Adresată: Ministerului Justiției;
Persoana de contact: Daniela CIORNÎI, consultant, Direcția elaborare acte normative,
E-mail: daniela.ciornii@justice.gov.md;

Copie: secretariat@justice.gov.md;

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org),
persoane de contact: Daniel GOINIC (daniel.goinic@crjm.org), Vladislav Gribincea
(vladislav.gribincea@crjm.org);

Nr/Data: 78/19 din 13 august 2019

Expediată prin email

Această opinie este prezentată [în contextul anunțului](#) Ministerului Justiției cu privire la consultarea opiniei privind necesitatea abrogării art. 307 din Codul penal. CRJM vine cu următoarea opinie:

CRJM a analizat legislațiile penale ale mai multor state, printre care, România, Germania, Ungaria, Polonia, Estonia și Cehia. Am constatat că în aceste țări nu există o infracțiune similară art. 307 Cod penal.

Art. 307 Cod penal a fost subiect al numeroaselor dispute. În martie 2017, Comisia de la Veneția a adoptat opinia privind articolul 307 din Codul penal¹. Comisia de la Veneția a menționat că judecătorii pot fi trași la răspundere penală pentru interpretarea unei legi doar în cazurile în care există rea-credință sau neglijență gravă. Prin hotărârea nr. 12 din 28.03.2017, Curtea Constituțională a recunoscut constituțional art. 307 din Codul penal, în măsura în care judecătorii pot fi trași la răspundere penală doar pentru pronunțarea cu intenție a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii.

În pofida opiniei Comisiei de la Veneția și a hotărârii Curții Constituționale, practica aplicării art. 307 Cod penal s-a dovedit a fi păguboasă pentru independența judecătorilor. Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) autoriza pornirea urmăririi penale împotriva judecătorilor fără a verifica aspectele menționate în hotărârea Curții Constituționale. În perioada 2012-2017, CSM a înregistrat 40 de sesizări² prin care se solicita acordul pentru pornirea urmăririi penale împotriva judecătorilor în temeiul art. 307 Cod penal. Totodată, conform informației prezentate de către Procuratura Generală,³ în perioada 2012-2017, în baza art.307 Cod penal, au fost pornite 31 cauze penale, fiind puși sub învinuire 28 de judecători. Hotărâri irevocabile au fost adoptate în privința a doar trei judecători. Din cele 14 sesizări depuse la CSM în 2018, majoritatea se refereau la art. 307 Cod penal.

Unele cauze penale intentate în temeiul art. 307 Cod penal vizau simplul dezacord al procurorului cu soluția judiciară, fie adoptarea de către judecători a unor hotărâri inconvenabile guvernării. Pornirea acestor cauze penale a subminat independența judecătorilor și a instaurat frica în rândul judecătorilor.

¹ Avizul nr. 880 / 2017 a Comisiei de la Veneția disponibil la http://www.constcourt.md/public/files/file/comisia_venetia/Amicus_Curiae_raspunderea_judecatorilor_2017_CDL-AD2017002-e_rom_002.pdf

² Răspunsul oficial al Consiliului Superior al Magistraturii la solicitarea CRJM disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/08/2018-03-07-raspuns-CSM.pdf>

³ Răspunsul oficial al Procuraturii Generale la solicitarea CRJM disponibil la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/08/17-11-02-Raspuns-PG-privind-307CP.pdf>

La 13 martie 2019, Comisia Internațională a Juriștilor (ICJ) a lansat Raportul „*Promisiunea neîndeplinită privind un sistem judecătoresc independent în Moldova*”⁴. Raportul recomandă abrogarea art. 307 al Codului penal, deoarece reprezintă un instrument de presiune asupra judecătorilor. ICJ consideră că, în contextul dosarelor aflate pe rol⁵ în Republica Moldova, aplicarea acestei componente de infracțiuni într-un mod care este conform legislației, chiar și în scenariile abstracte în care este garantată aplicarea strictă a dovezilor intenției, pare să fie mai degrabă o aspirație, decât o garanție eficientă a independenței judiciare. ICJ și-a exprimat îngrijorarea de faptul că CSM părea să-și dea acordul în mod constant pentru urmărirea penală în baza art. 307 al Codului penal, și nu doar în cazuri izolate⁶.

Din considerente de mai sus, **recomandăm abrogarea art. 307 Cod penal**. Abrogarea art. 307 Cod penal nu poate însemna că abuzurile comise cu intenție de către judecători nu mai pot fi incriminate. Este greu de imaginat că un judecător ar putea încălca cu bună știință o prevedere clară a legii, fără un motiv. În asemenea circumstanțe, abuzurile comise de judecător ar putea fi incriminate conform art. 324 (corupere pasivă), art. 328 (excesul de putere), 327 (abuzul de putere), sau chiar art. 326 (trafic de influență) etc. Mai mult, în baza acestor norme, va fi incriminată nu doar etapa adoptării hotărârii, ci și alte încălcări ale legii comise de judecător la alte etape ale procedurii judiciare.

Pe de altă parte, chiar dacă nu poate fi dovedită comiterea unei fapte penale, încălcarea normelor imperative ale legislației, chiar și fără intenție, constituie temei de sancționare disciplinară a judecătorului, de exemplu, conform art. 4 alin. 1 lit. i) al Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorului. Răspunderea penală și cea disciplinară nu se exclud reciproc, însă sancționarea disciplinară a judecătorului nu poate fi condiționată de atragerea la răspundere penală. Prima poate fi aplicată indiferent de soluția din cauza penală sau de etapa cauzei penale.

CRJM își reiterează deschiderea în continuare pentru colaborare cu Ministerul Justiției în vederea elaborării politicilor publice pe segmentul justiției, anticorupției și drepturilor omului. Nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări în legătură cu această opinie.

Vladislav Gribincea,
Președinte

⁴ Raportul ICJ „*Promisiunea neîndeplinită privind un sistem judecătoresc independent în Moldova*” disponibil la <https://www.ici.org/wp-content/uploads/2019/03/Moldova-Only-an-empty-shell-Publications-Reports-Mission-reports-2019-ROM.pdf>;

⁵ Atenția misiunii ICJ a fost atrasă de cazul judecătorului Dorin MUNTEANU, care fusese supus urmării penale în baza art. 307 al Codului Penal, pentru că respinsese o cerere de arest preventiv din partea unui procuror. Delegației ICJ i s-a spus că, începând cu acel caz, printre judecătorii de instrucție începe să se stabilească practica neoficială de a primi săptămânal liste cu cererile de arest preventiv care trebuie să fie aprobate sau respinse pentru a nu suporta consecințe;

⁶ La 24 mai 2016, la solicitarea Procurorului General, CSM a dat acordul pentru urmărirea penală a judecătorei Curții de Apel Chișinău, Domnica MANOLE, pentru decizia de a obliga Comisia Electorală Centrală să organizeze un referendum de modificare a Constituției RM. Magistrata era acuzată în temeiul art. 307 Cod Penal. La 8 iulie 2019, reprezentanții procuraturii au renunțat la acuzațiile penale, după ce s-au convins că nu a existat intenție și că lipsește componenta infracțiunii date. Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/2017-07-05-Declaratie-MANOLE.pdf>;